שאין מן הכל זוכה אדם ללמוד ואמר ר' יוסי מעשה ביוסף הכהן שהלך אצל רבו לצידן ללמוד תורה ואמר ר' יוחנן הלכה כרבי יוסי למה לי והא אמרת רבי יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי אמר אביי איצטריך סד"א [א]הני מילי במתני' אבל בברייתא אימא לא קמ"ל אלא[א] הכי קאמר הני כללי לאו ד"ה נינהו דהא רב לית ליה הני כללי: אמר רב יהודה אמר שמואל חפצי נכרי אין קונין שביתה למאן אילימא לרבנן פשיטא השתא חפצי הפקר דלית להו בעלים אין קונין שביתה חפצי הנכרי דאית להו בעלים מיבעיא אלא אליבא דר' יוחנן בן נורי וקמ"ל אימר [ב]דאמר ר' יוחנן בן נורי קונין שביתה הני מילי חפצי הפקר דלית להו בעלים אבל חפצי הנכרי דאית להו בעלים לא מיתיבי ר"ש בן אלעזר אומר השואל כלי מן הנכרי ביום טוב וכן המשאיל לו לנכרי כלי מעיו"ט והחזירו לו ביום טוב והכלים והאוצרות ששבתו בתוך התחום יש להן אלפים אמה לכל רוח ונכרי שהביא לו פירות מחוץ לתחום הרי זה לא יזוז ממקומן אי אמרת בשלמא קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי נכרי קונין שביתה הא מני ר' יוחנן בן נורי היא אלא אי אמרת קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הנכרי אין קונין שביתה הא מני לא ר' יוחנן בן נורי ולא רבנן לעולם קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הנכרי קונין שביתה ושמואל דאמר כרבנן ודקאמרת לרבנן פשיטא מהו דתימא גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל קמ"ל ורב חייא בר אבין אמר רבי יוחנן [א]חפצי נכרי קונין שביתה גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל הנהו דכרי דאתו למברכתא שרא להו רבא לבני מחוזא למיזבן מינייהו א"ל רבינא לרבא מאי דעתיך דאמר רב יהודה אמר שמואל חפצי נכרי אין קונין שביתה והא שמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן ואמר רב חייא בר אבין אמר ר' יוחנן חפצי נכרי קונין שביתה גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל [ב]הדר אמר רבא ליזדבנו לבני מברכתא דכולה מברכתא לדידהו כד' אמות דמיא תני רבי חייא [ג]חרם שבין תחומי שבת צריך מחיצה

רש"י

שלא מן הכל אדם זוכה ללמוד. אין אדם זוכה ללמוד מכל מלמדיו יש רב שמשנתו סדורה בפיו ושונה לתלמידיו דרך קצרה[ג]: לצידן. חוצה לארץ: סד"א הני מילי. דקיי"ל רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי: במתניתין. דדוקא היא: אבל בברייתא. דילמא איחליף דרבי יהודה לדרבי יוסי ודרבי יוסי לדרבי יהודה: אימא לא. לסמוך עלה להכי צריך למימר הלכה ולעולם איתנהו להני כללי: אלא הכי קאמר. רב משרשיא כו': דהא רב לית ליה להני כללי. כדאמר לעיל מדאיצטריך ליה למימר סיים בה נמי הלכה כר' יהודה: אין קונין שביתה. והרי הן כרגלי כל אדם ואם באו מחוץ לתחום לתוך העיר מותר להוליכן לכל רוח: חפצי הפקר. דאיכא למימר ליקנו מנפשייהו אמרי רבנן דאין קונין: חפצי הנכרי דאית להו בעלים. והרי הן כמותן ובעליהן לית להו שביתה דלאו בני שביתה נינהו מיבעיא: (א) השואל כלי מן הנכרי. ובן עירו הוא: וכן המשאיל לו כלי מערב יום טוב. וקנה שביתה אצל הנכרי בתוך תחום העיר: והכלים והאוצרות. [ב]שעשאום אוצר: יש להן אלפים לכל רוח. ואפילו הן של הפקר וכלי שקנה שביתה אצל הנכרי והחזירו לבעלים ועירבו בעליו למזרח או למערב אין יכול להוליכו מאלפים: לא יזוז ממקומן. דקנו שביתה במקומן והרי יצאו חוץ לתחום ואין להן אלא ארבע אמות: הא מני. דקתני חפצי הנכרי קונין שביתה ר' יוחנן בן נורי כלומר רבי שמעון בן אלעזר אליבא דרבי יוחנן בן נורי אמר: לעולם סבר רבי יוחנן (ב) חפצי נכרי. כחפצי הפקר והא ר' יוחנן בן נורי[ג]: ושמואל דאמר. לעיל אין קונין כרבנן דאמרי בחפצי הפקר דאין קונין: דיכרי. אילים: מברכתא. שם מקום: מחוזא. עיר הסמוכה למברכתא בתוך ד' אלפים ומערבין מזו לזו: למיזבן מינייהו. ולאייתינהו למחוזא ואף על פי שהביאום הנכרים מחוץ לתחום דקסבר חפצי הנכרי אין קונין שביתה: כארבע אמות דמיא. כדתנן[ד] במתניתין הוליכוהו לעיר אחרת או נתנוהו בדיר וסהר כו' ופסקינן לעיל[ה] אמר רב הלכה כרבן גמליאל בדיר וסהר וספינה והוא הדין לעיר שיש לה מחילות: חרם. מצודת דגים ומפסיק במים בין ב' תחומין של ב' עיירות וחברו מצודים ותרמים (קהלת ז) וכתיב על כן יזבח לחרמו (חבקוק א) וגדר של קנים הוא: צריך לעשות מחיצה של ברזל. שלא יעברו מים של תחום זה לתוך תחום זה דכל מה שבתוך תחום העיר אין קונה שביתה במקומו להיות לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח אלא בתר העיר גריר ואם הוא בסוף התחום אין יכול לזוז משם ולחוץ ואין בני תחום זה יכולין למלאות מתוך תחום עצמו מפני עירוב מים של תחום האחר: [ד]ה"ג אי נימא משום דתני לה כר' יוחנן בן נורי ולחומרא ואיהו לקולא סבר ומשום דסבירא ליה לקולא כל דתני לחומרא מחייך עליה. בתמיה אי נימא משום דרבי חייא תני למתניתין כרבי יוחנן בן נורי דאמר חפצי הפקר קונין שביתה בתוך (ג) תחומין ורבי יוסי בר חנינא סבירא ליה כרבנן לקולא דאמרי אין קונין שביתה והרי הן כרגלי כל אדם:

מחילה

תוספות

והכלים והאוצרות ששבתו בתוך התחום יש להם אלפים אמה לכל רוח. פ"ה ואפילו הן של הפקר משמע דלא מיבעיא אם יש להם בעלים וקשה דאי יש להם בעלים הרי הן כרגלי הבעלים ואפי' אם נעמידם כגון שהבעלים בעיר אחרת דהשתא לא הוי כרגלי הבעלים ומ"מ בני שביתה הם יותר מן ההפקר ויש להן אלפים אמה לכל רוח מ"מ אין נראה להעמיד כלל בים להם בעלים דיש להם בעלים מה לי תוך התחום מה לי חוץ לתחום ונראה דבשל הפקר איירי והא דנקט תוך התחום לאשמעינן דאפ"ה לא קני שביתת העיר וא"ת ומאי שנא דהכא יש להן אלפים אמה לכל רוח דמשמע ממקומן מדלא קתני כרגלי אנשי העיר וגבי גשמים שסמוכים לעיר הוי כרגלי אנשי העיר כדאמרינן לעיל (דף מה:) וי"ל דהתם אנשי העיר דעתם עליהם דגשמים ידועים לכל בני העיר אבל אוצרות דהפקר אם היו ידועים כבר היו זוכין בהן ועוד שמא יש לחלק משום דהתם בסמוכין וקרובין דעתן עליהן והכא ברחוקים אלא שהן בתוך התחום ומיהו נראה דאלפים אמה לאו ממקומן קאמר אלא מן העיר כמו בגשמים דלעיל דהא מוכח גבי חרם שבין שתי תחומי שבת דלרבי יוחנן (ד) חפצי הפקר שבתוך התחום קונין שביתת העיר אפילו אין דעת אנשי העיר עליהם כמו שאפרש בסמוך[ו] וברייתא דהכא כר' יוחנן בן נורי וליכא למיפרך האי כרגלי אנשי העיר מבעי' ליה כדפריך לעיל[ז] כיון דהזכיר הכא תוך התחום משמע שפיר דאלפים אמה לכל רוח מן העיר קאמר ואף על גב דכייל להו בהדי שואל כלי מן הנכרי ונכרי אם עומד חוץ לעיר מונין לו אלפים ממקומו סתמא דמלתא נכרי בעיר עומד:

דכולה מברכתא כד' אמות דמיא. בריש פירקא פ"ה והוליכו לעיר אחרת והרי[ה] מוקפת מחילות משמע דלא חשיב כד' אמות לענין להלך את כולה אלא במוקפת מחילות דומיא דדיר וסהר והא מברכתא צריך לומר דמוקפת מחילות הויא ואע"ג דגבי נותן עירובו באילן (לעיל דף לג:) פריך חוץ לעיבורה של עיר נמי כיון דאמר רבה הנותן עירובו יש לו ד' אמות וכו' משמע דתוך עיבורה של עיר נמי הוי טעמא לפי שנעשית לו כל העיר ועיבורה כארבע אמות אף על פי שאין שם מחילה ה"מ לשובת שם או נותן שם עירובו שיש לו אלפים אמה לכל רוח ונחשב הכל כד' אמות אפילו חוץ למחילות כיון שהוא בעיבורה של עיר אבל בבא מחוץ לתחום אינו נחשב כד' אמות בלא היקף מחילות ואומר ר"י דבעי נמי דתהוי מוקפת לדירה דלא עדיף משבת באויר מחילות שיש לו אלפים אמה לכל רוח אפילו הכי לא חשיב לגביה כארבע אמות בהיקף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כדאמר בשבת בתל ונקע[ח] וצריך ליזהר בדבר הבא מחוץ לתחום בשביל ישראל זה דשרי לישראל אחר[ט] או שבא בשביל נכרי שלא יטלטלנו חוץ לד"א בעיר שאין לה מחילות שמוקפת לדירה:

חרם. לשון מצודות ותרמים שבין שני תחומי שבת צריך מחילה של ברזל שלא יעברו מים מתחום זה לתחום זה דכל מה שבתוך תחום העיר אין לו שביתה במקומו להיות לו אלפים לכל רוח ממקומו אלא בתר קרתא גרירא כך פי' הקונט' וכן פר"ת אלא דפי' חרם לשון והחרים ה' לשון ים (ישעיה יא) כשמעלה הים סרטון ומתייבש נשארים נקעים מלאים מים וחרם הוא נקע מלא מים וכן פר"ח[י] חרם לשון חריץ וא"ת אמאי מוקי לה כרבי יוחנן בן נורי הא לרבנן נמי אמר לעיל (מה:) גבי גשמים הסמוכים לעיר דהוו כרגלי אנשי העיר וי"ל דהכא דמימשכי מתחום זה לתחום זה בטלה דעתם והוי כחפצי הפקר דאין קונין שביתה לרבנן והוו כרגלי הזוכה אבל לר' יוחנן דקנו שביתה כשהן בתוך תחום העיר קונין שביתת העיר אף ע"פ שאין דעת אדם עליהם קונה אבל אין לפרש דלר' יוחנן (ה) קונין שביתה במקומן ומה שצריך מחילה של ברזל היינו כדי להכניס לעיר לפי שמקצת המים רחוקים מן העיר יותר מאלפים אמה דאם כן אמאי נקט בין שני תחומין אפילו אי ליכא עיר שניה לא מצו להכניס מים לעיר שחוץ לתחום ועוד אפילו מחילה של ברזל לא תועיל להכניס לעיר מסוף אלפים אמה שהרי בתחלת העיר כלו האלפים של מים:

רבי

עין משפט נר מצוה

מב א ב מיי' פ"ה מהל' י"ט הלכה י סמג עשין ה טוש"ע א"ח סימן תמ:
מג ג מיי' פט"ו מהל' שבת הל' יג טוש"ע א"ח סי' תכ:

רבינו חננאל

שאין מכל אדם זוכה ללמוד וא"ר יוסי מעשה ביוסף הכהן שהלך אחר רבו לצידן ללמוד תורה וא"ר יוחנן הלכה כר' יוסי למה לי למימר הלכה כר"י והא רבי יהודה פליג עליה ואיהו הוא דאמר ר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי ופרקינן א) אלא אמר רב משרשיא הכי קאמר הני כללי לאו דברי הכל הן דהא רב לית ליה הני כללי אבל רבי יוחנן אית ליה. ורב הוא דפליג עליה וקיי"ל כר' יוחנן: אמר רב יהודה אמר שמואל חפצי הנכרי אין קונין שביתה. פי' אם תשאל מן הגוי ביו"ט הרי הוא כרגלי השואל ואין אומרים שקנה שביתה. ואמרינן אי לרבנן פשיטא אלא אפי' לריב"נ ומותבינן עליה ר' שמעון בן אלעזר אמר השואל כלי מן הנכרי וכן נכרי ששאל כלי מישראל בעיו"ט והחזירו ביו"ט וכלים ואוצרות ששבתו בתוך התחום יש להן אלפים אמה לכל רוח וכן הנכרי שהביא פירות מחוץ לתחום הרי זה לא יזוז ממקומם אי אמרת בשלמא ר' יוחנן בן נורי סבר חפצי הנכרי קונין שביתה היינו דקתני יש להן אלפים אמה לכל רוח אלא אי אמרת אין קונין שביתה אמאי כו'. ואסיקנא דודאי ריב"נ סבר חפצי הנכרי קונין שביתה ורשב"א דאמר כריב"נ ושמואל דאמר חפצי הנכרי אין קונין שביתה כרבנן. (ואמרינן האי נמי) [ודקאמרת האן] פשיטא. ופרקינן אצטריך מהו דתימא גזרינן בעלים דנכרי לקנות להן שביתה אטו בעלים דישראל שאם תאמר חפצי הנכרי דאית להו בעלים לא קנו שביתה אתי למימר אפילו חפצי ישראל דאית להו בעלים לא קנו שביתה קמ"ל דלא גזרינן אלא חפצי הנכרי אין להם שביתה. רב חייא בר אבין אמר ר"י חפצי הנכרי קונין שביתה גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים של ישראל: הנהו דכרי דאתו למברכתא. פי' מברכתא שם הכפר. והביאו שם נכרים אלים בשוק של בהמות למכור ביו"ט שרא להו רבא לבני מחוזא שבאו ע"י עירוב למברכתא למזבן מינייהו ולאייתינהו למחוזא כשמואל דאמר חפצי הנכרי אין קונין שביתה אלא הרי הן כרגלי כל אדם א"ל רבינא והאמר ר' יוחנן חפצי הנכרי קונין שביתה ושמואל ור"י הלכה כר' יוחנן. והדר רבא ואסר להן לבני מחוזא דלא הוו אתו למברכתא אלא ע"י עירוב. [כי] בין מברכתא למחוזא יותר מאלפים אמה הוה. ואפילו אם היו בתוך התחום (א') [אחר] כי (אלו) הצאן קנו שביתה בחוץ קודם שיבואו למברכתא ושרא רבא לבני מברכתא למזבן מינייהו דאע"ג דאיכא למימר הני דיכרי קנו שביתה במקום רחוק מ"מ יש להן לטלטל אותן בד' אמות ומברכתא כולה כמו ד' אמות היא הלכך שרי להו למשקל מינייהו.

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [עי' תוס' מנחות לג. ד"ה מי קאמר], ב) כלה לה:, לעיל לה: מה: לקמן נז:, ג) עי' פסחים ג:, ד) [לעיל מא:], ה) [דף מב:], ו) ד"ה חרם, ז) דף מה:, ח) לעיל דף מ רע"א, ט) לעיל טו. לקמן נ:, י) [וכ"כ הערוך ערך חרם].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה השואל וד"ה וכן וד"ה והכלים וד"ה יש להן הכל דיבור אחד: (ב) ד"ה לעולם סבר ר' יוחנן ב"נ חפצי: (ג) ד"ה ה"ג וכו' בתוך תחומין ורבי יוסי: (ד) תד"ה והכלים וכו' דלר"י ב"נ חפצי הפקר: (ה) ד"ה חרם וכו' דלרבי יוחנן בן נורי קונין:

ליקוטי רש"י

חפצי הפקר. כלים שאין להם בעלים ושביתה להן במקום אחד שלא נתכוין להן אדם להקנותן שביתה. קונין שביתה. במקומן ואין אדם יכול לטלטלן משם אלא מאלפים לכל רוח ואפילו עירב לצד אחר [לעיל מה:]. שרא להו. התיר להם [ע"פ מו"ק טו. ברכות סד.]. למיזבן מינייהו. לקנות מהם [ע"פ ב"מ עג: ר"ה ד:].

הגהות וציונים

א] בכת"י נוסף אלא רב משרשיא לית ליה הני כללי מנא ליה הכי קאמר רב משרשיא הני כללי וכו': ב] בכת"י ובדפו"ר נוסף פירות ששאום אוצר (ונשמט בדפוסים שאח"כ בטעות, דק"ס). ג] צ"ל והא ריב"נ היא (דפו"ר): ד] [שייך לדף מח ע"א] (גליון). ה] צ"ל והרי היא מוקפת (באה"מ).

חשק שלמה על רבינו חננאל א) הדבר פשוט דחסר בדברי רבינו וצ"ל אמר אביי איצטריך סד"א הנ"מ במתני' אבל בברייתא אימא לא קמ"ל אלא אמר וכו'.

מחיצה של ברזל להפסיקו מחייך עליה ר' יוסי בר' חנינא מאי טעמא קא מחייך אילימא משום דתני לה כר' יוחנן בן נורי לחומרא ואיהו סבירא ליה כרבנן לקולא ומשום דסבר לקולא מאן דתני לחומרא מחייך עלה אלא משום [א]דתניא נהרות המושכין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם ודלמא במכונסין אלא משום דקתני צריך מחיצה של ברזל להפסיקו ומאי שנא קנים דלא דעיילי בהו מיא של ברזל נמי עיילי בהו מיא ודילמא [ב]צריך ואין לו תקנה קאמר אלא משום דקל הוא שהקילו חכמים במים כדרבי טבלא [ג]דבעא מיניה רבי טבלא מרב מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה א"ל אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים קל הוא שהקילו חכמים במים: וחכ"א אין לו אלא ארבע וכו': רבי יהודה היינו ת"ק אמר רבא שמונה על שמונה איכא בינייהו תנ"ה יש לו שמונה על שמונה דברי ר"מ ואמר רבא [א]מחלוקת להלך אבל לטלטל דברי הכל ארבע אמות אין טפי לא והני ד' אמות היכא כתיבא כדתניא [א]שבו איש תחתיו [וכמה תחתיו] גופו שלש אמות ואמה כדי לפשוט ידיו ורגליו דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר גופו שלש אמות ואמה כדי שיטול חפץ מתחת מרגלותיו ומניח תחת מראשותיו מאי בינייהו איכא בינייהו ארבע אמות מצומצמות אמר ליה רב משרשיא לבריה כי עיילת לקמיה דרב פפא בעי מיניה ארבע אמות שאמרו באמה דידיה יהבינן ליה או באמה של קדש יהבינן ליה אם אמר לך באמה של קדש יהבינן ליה[ה] עוג מלך הבשן מה תהא עליו ואם אמר לך באמה דידיה יהבינן ליה אימא ליה מאי טעמא לא קתני לה גבי [ו]יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם כי אתא לקמיה דרב פפא א"ל אי דייקינן כולא האי לא הוי תנינן [ז]לעולם באמה דידיה יהבינן ליה ודקא קשיא לך מאי טעמא לא קתני גבי יש שאמרו דלא פסיקא ליה משום דאיכא ננס באבריו: היו שנים מקצת אמותיו של זה וכו': למה ליה למימר למה הדבר דומה הכי קאמר להו רבי שמעון לרבנן מכדי למה הדבר דומה לשלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לר"ה מאי שנא התם דפליגיתו ומ"ש הכא דלא פליגיתו ורבנן התם אוושי דיורין הכא לא אוושי דיורין: [ג]ושתים החיצונות כו': ואמאי כיון דערבי להו חיצונות בהדי אמצעית הויא להו חדא[ט] אמר רב יהודה [ד]כגון שנתנה אמצעית עירובה בזו ועירובה בזו ורב ששת אמר אפילו תימא שנתנו עירובן באמצעית [ה]כגון שנתנוהו בשני

מחיצה של ברזל נמי עיילי בה מיא. מתמתי דהא סתם מחילה י' טפחים היא ולא מטיא עד קרקעית המים ואפילו מגעת לקרקעית המים אי אפשר שלא יכנסו המים מתחתיה: אלא. משום הכי מחייך עליה: דקל הוא שהקילו חכמים במים. דמחילה כל דהו ובלבד שיהא בה י' מהניא בה ואע"ג דעיילי בה מיא מעילאי ומתתאי: כדבעא מיניה רבי טבלא כו'. וכי היכי דמחילה תלויה מהניא מחילת קנים נמי מהניא דמה לי מיערבי מיא מתתאי מה לי מיערבי בין קנה לחברו: היינו תנא קמא. ר' יהודה דאמר לאיזה רוח שירלה יש לו ד' אמות היינו תנא קמא רבנן דפליגי עליה דר' יוחנן בן נורי: שמונה על שמונה איכא בינייהו. דרבנן סברי ד' לכל לדדיו היינו שמונה על שמונה ור' יהודה סבר לאחד רוח ותו לא כדקתני ומודה ר' יהודה לר' אליעזר שאם בירר לו שתים לכאן ושתים לכאן שאין יכול לחזור בו וכן אם בירר ארבעתן לרוח אחת: מחלוקת. דר' מאיר דשרי שמונה על שמונה להילוך: לרבי יהודה מצומצמות ולרבי מאיר גדולות דפישוט ידים ורגלים יותר מאמה הוא: באמה דידיה. איש[ג] לפי מה שגופו ארוך יש לו ד' אמות באמתו הארוכה: של קדש. לכל אדם אמות שוות של ו' טפחים בינונים למדת שתי אמות [ה]שהיו בשושן הבירה שנעשו למדת אמתו של משה: גבי יש שאמרו. משנה היא (א) במס' כלים (פי' י"ז משנה יא) יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם מלא קומצו מנחה מלא חפניו קטרת מלא לוגמיו ביום הכפורים ובמזון שתי סעודות לעירוב וליתני נמי ד' אמות ליוצא חוץ לתחום: אי הוה דייקינן כולי האי. בכולי הש"ס לא הוי מלינו לתרולי כל דיוקי ולא הוה תנינן: משום דאיכא ננס באיבריו. שגופו בינוני ואמתו קצרה ולא סגי ליה באמה דידיה ובעי למיתב ליה באמה של קדש: היו שנים כו'. מתניתין פריסנא לעיל: מאי שנא התם דפליגיתו. דאמרו רבנן לקמן[י] בשמעתין שלשתן אסורין לטלטל זו עם זו: אוושי דיורין. דיורי החצרות רבים ולא ידעי כולן להזהר ואתו לטלטולי כלים ששבתו בחיצונה לתוך חיצונה אחרת דרך אמצעית: הכא. גבי ג' אנשים יכולין החיצונים ליזהר דהא מועטין נינהו ולא אוושי: שתים החיצונות אסורות זו עם זו. כלים ששבתו בזו אסור להכניס לזו דרך אמצעית שנמצא שילאו מרשותן לרשות האסור להן: ה"ג אמאי כיון דערבי חיצונות בהדי אמצעית הוו להו חדא.[ז] (וליסתרו כולם דדמי כמאן דדיירי התם דומיא דבני חצר שעירבו ויהבי כולהו עירובן בבית אחד דדמו כאילו דרו כולהו באותו בית וחצר דההוא בית הויא ומשתרי בה הכא נמי דמו כמאן דדיירי כולהו בחצר אמצעית וכו'). וקס"ד כגון שנתנו שתיהן עירובן באמצעית שזהו משפט עירובי חצירות שתם חצר יש בה בתים הרבה וצריכות בני הבתים לערב יחד לפי שהבית מיוחד לכל אחד והחצר רשות כולן ואסור להוציא מרשות לרשות דהיינו מן הבתים לחצר בלא עירוב ומניחים אותו באחד מן הבתים וכשהחצר פתוחה לחצר אחרת ורולין לעשותן רשות אחת נוטלין העירוב שגבו מן הבתים ונותנין אותו באחד מבתי חצר אחרת: וכי הדרה אמצעית ועירבה בהדי אידך שליותה דחיצונה עבדה לא גרסינן הכא עד לקמן: שנתנה אמצעית עירובה בזו ובזו. דדמיא אמצעית כאילו דרה בכן ואין דיורי חיצונות באמצעית למימרא דכי הדדי נינהו: בשני

רבי יהודה היינו תנא קמא. וא"ת דילמא ר' אליעזר ור' יהודה לא פליגי אתנא קמא אלא לפרושי מלתיה קאתו וכן מלינו פרק כ"ג (סנהדרין דף כח.)[י] גבי לא ירבה לו נשים וברים מתני' בריש חזקת הבתים (ב"ב דף כח.) ואומר ר"י דע"כ ר' אליעזר לא מפרש מילתיה דתנא קמא אלא פליג עליה דהא ת"ק קאי אר' יוחנן בן נורי דאמר יש לו אלפים אמה לכל רוח ולא הוי באמצעיתו[ה] הכי נמי ד' אמות לת"ק וא"ת א"כ מאי פריך היינו ת"ק כיון דתנא קמא ארבי יוחנן בן נורי קאי ויש לו ד' אמות לכל רוח וי"ל דסבר המקשה אע"ג דאלפים דרבי יוחנן (ב) הוי לכל רוח דהוו ד' אלפים על ד' אלפים ד' אמות דת"ק הוו ד' אמות בין הכל דומיא דטלטול ארבע אמות ברשות הרבים דהוי פי' ד' אמות לכל רוח שירצה כמו שאמר ר' יהודה לכך פריך היינו ת"ק ור"ח גריס חכמים היינו ת"ק פי' ת"ק דריש פרקין דמי שהוציאוהו נכרים אין לו אלא ד' אמות ואע"ג דאינס מענין אחד מ"מ פריך דחכמים דפליגי ארבי יוחנן בן נורי לא היה להם להזכיר ד' אמות אלא אין לו אלפים ומסתמא דיש (ג) לו ד' אמות לכל רוח: גופו ג' אמות. וא"ת אמאי בעינן גבי היזק ראייה מחילה ד' אמות בהשותפין (ב"ב דף ג:) וי"ל דפעמים שיש גבשושית סמוך לכותל ופעמים נמי שמגביה עקיבו ועומד על אלבעות רגליו ועוד הא[י] דאמר הכא גופו ג' אמות היינו בלא ראשו וכן משמע בהמלניע (שבת דף נב) דאמר המוליא משוי למעלה מיו"ד חייב שכן משא בני קהת דאמר מר ארון תשעה וכפרת טפח וגמירי כל טונא דמידלי במוטה תילתא מלעיל ותרתי תילתי מלתתא אישתכח דלמעלה מי' הוה קאי (ד) ובכתף היו נושאים אותו ודל מי"ח טפחים ב' תילתי דארון וכפרת היינו ששה וב' שלישי טפח ונשתיירו עד הקרקע י"א טפחים ושליש אבל אם אדם עם ראשו רק י"ח טפחים יגיע הארון עד למטה מיו"ד דראש ולואר מחזיק יותר מטפח ושליש וגבי כוכין בעינן נמי ד' אמות בפרק המוכר פירות (ב"ב דף ק:) היינו עם ראשו ועובי דפי הארון ושיעור מקוה דהוי אמה על אמה ברום שלש אמות[ה] לאו משום שלא יהא גובה האדם יותר מג' אמות אלא משוכנש במים המים עולין וגם קלת ירכין ראשו והא דכתיב בתרגום מגילת אסתר[ט] פרשנדתא איצטליב על תלת אמין וכן כולם התם קטועי ראש הוו[י]:

ופתוחות לרה"ר. דאי לאו הכי אותם שיש להם[ז] דריסת הרגל על חבירתה אוסרת עליה[כ]: אבל

מד א ב מיי' פי"ב מהל' שבת הלכה טו סמג לאוין סה וסו טוש"ע א"ח סי' שמט סעיף א וסי' שלו סעיף א:

מה ג ד ה מיי' פ"ד מהלכות עירובין הלכה כג טור ש"ע א"ח סי' שעח סעיף א:

רבינו חננאל

תני ר' חייא חרם פי' כמו חריץ שבין שני תחומי שבת מלא מים צריך מחיצה של ברזל להתיר המים חציין לתחום זה וחציין לתחום זה. מחיך עלה ר' יוסי בר' חנינא ואמרינן אמאי מחיך אי נימא משום דר' חייא סבר לה כריב"נ דאמר חפצי הפקר קונה שביתה. והני מיא קנו שביתה. ור' יוסי ס"ל לקולא. כל דמתנא להו לחומרא (מתיר) [מחייך] עליה. אלא אמאי מחיך משום הא דתניא בהדיא נהרות המושכין ומעיינו' הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם. ודלמא מיא דבחרם שבין ב' תחומי שבת מכונסין הוו ומשום הכי תני דקנו שביתה אלא למה הוה מחיך משום דא' צריך מחיצה של ברזל. ואנן קיי"ל שהקילו חכמים על המים דאפילו תלויה מחיצה מתרת: מתני' וחכ"א אין לו אלא ד' אמות ואקשינן היינו ת"ק דתנן מי שהוציאוהו עכו"ם או רוח רעה אין לו אלא ד' אמות. ש"מ דכל השבת שלא לדעת אין לו אלא ד' אמות. ופריק רבא ח' על ח' איכא בינייהו והכין הוא (בונכא) [כוונת] דמתני' וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות לכל רוח. שהן ח' על ח'. ופריש בתלמוד א"י [מין] שבירר לו מבעו"י וקדיש עליו היום. ושמעיניה מן הדא דלא יכנס דברי ר"מ ר' יהודה אמר [יכנס] לא על הדא אתאמרת אלא ארישא דפירקא. מי שהוציאוהו עכו"ם או רוח רעה איתאמרת עליה. א"ר בון מודה ר' יודה שאם בירר לו שאינו יכול לחזור בו. תנ"ה יש לו ח' על ח' דברי ר' מאיר. כלומר ד' אמות לכל רוח ישנן ח' על ח' אמות. אמר רבה מחלוקת להלך פי' אפילו רבי יוחנן בן נורי לא התיר לו (להלך אלא) [אלא להלך] אלפים אמה. אבל לטלטל דברי הכל ד' אמות אין טפי לא. והני ד' אמות היכא כתיבי כדתניא שבו איש תחתיו. כתחתיו. וכמה תחתיו. גופו ג' אמות ואמה כדי פישוט ידיו ורגליו והני ד' מצומצמו' דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר אמה אחת כדי שיהא נוטל חפץ ממראשותיו ויניח מרגלותיו. והני ד' מרווחות ולא מצומצמות ובעו לה הני ד' אמות דיהבי ליה באמה דידיה או באמה של קודש. ואי אמרת באמה דידיה אמאי לא תני לה במס' כלים פרק ט"ז יש שאמרו הכל מה שהוא אדם קומץ מנחה וחופני הקטורת והשותה מלא לוגמיו ביוה"כ כו' ליתני בהדייהו ד' אמות באמה שלו ואי משום דאיכא ננס באבריו. פי' יש אדם ארוך ואמתו קצרה שאינו ד' אמות באמתו כתחתיו ניתני במשנה חוץ מן ננס באבריו שאין נותנין לו באמתו ואסיקנ' א"ל רב פפא לבריה דרב משרשיא אי אתינא לדקדק כולי האי לא תנינן: מתני' היו שנים מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה מביאין באמצע שלא יוציא כו' עד ושתים החיצונות אסורות זו עם זו. פי' כגון שיש ביניהן ג' אמות וכל אחד מהן יושב בב' אמות שלו ונשאר לו ב' אמות בזה הצד שביניהם וכל אחד ואחד מותר לו לטלטל בב' אמות הקרובות לו נמצא באחת האמצעית שביניהן מותרין לטלטל. ה"ק להו ר' שמעון לרבנן מכדי למה"ד לשלש [חצירות כו'] מ"ש הכא דלא פלגיתו ומ"ש התם בעלמא פלגיתו עלי ורבנן התם בחצרות לא אוושי דיורין כלומר יתכן שישכחו בעלי חצרות ויטלטלו החיצונות מזו לזו. הכא אוושי דיורין כי אלו ג' האנשים הנה הם יושבים שלשתן ביחד ואם יבואו החיצונים לטלטל זה מזה לזה האמצעי מזכירין כי אסורין לו ונמנעים משום דאוושי דיורין. אבל בחצרות חיישינן דלמא מטלטל ולאו אדעתייהו: ושתים החיצונות אסורות זו עם זו. אקשינן עלה אמאי כיון דערביה לה חדא מן החיצונות בהדי אמצעית הויא לה כאלו הכא דרא לשתריא בהדי אמצעית ופריק רב יהודה כגון שנתנה האמצעית עירוב בזו ובזו דלא מכרעא היכא היא דיירה. רב ששת אמר אפי' תימא שנתנו עירובן אחת מהן באמצעית וכגון

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לעיל מו. שבת קכב: ביצה לט., ב) [ברכות טו: וש"נ], ג) שבת קא. לעיל פז: לקמן פו: יב. ע"ש, ד) [לעיל נ: כלים פי"ז מי"א], ה) [פסחים פו.] ע"ש ובכלים פי"ז מ"ש שהיו יתירות מעט על של משה ועי' מהרש"ל, ו) [דף מט.] [וע"ע תוס' פסחים פו. ד"ה ר"ש עד שם קטנו: ד"ה ותוס' מו"ק כד. ד"ה וחכמים ותוס' זבחים פג. ד"ה המזבח], ח) לעיל יד רע"ב, ט) ט יד, י) [וע"ע תוס' שבת לב. ד"ה איסתכת ותוס' פסחים קט: ד"ה ברוס], כ) לקמן עה. ל) ועי' מהרש"א.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה גבי יש שאמרו משנה היא. נ"ב לעיל דף ל ע"ב מייתי לה תלמודא: (ב) תוס' ד"ה רבי יהודה וכו' דאלפים דרבי יוחנן ב"נ הוו לכל רוח דהיינו ד' אלפים: (ג) בא"ד ומסתמא דיש להם ד"א ומשני דהכא ארבע אמות לכל רוח: (ד) ד"ה גופו וכו' דבכתף היו נושאים:

תורה אור השלם

א) רְאוּ כִּי יְיָ נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: [שמות טז, כט]

הגהות וציונים

א] בכת"י נוסף אימא ליה עוג וכו': ב] בכת"י נוסף ולישתרי, וכן ברש"י צ"ל הפסק הנקודה אחרי תיבות "ולישתרי כולם" באמת ברש"י (דק"ס): ג] בכת"י נוסף איש איש לפי מה שהוא וכו': ד] רש"ל מוחק זה (גליון), ואיני ידע למה, והנה בקצת דפו"י ליתא כל זה ונראה שצ"ל בהגהת המהרש"ל "והשאר ליתא בס"א" (במקום "והשאר נמחק", דק"ס): ה] צ"ל באמצעיתן (יעב"ץ): ו] צ"ל דהא (חכמת מנוח) וכ"ה בדפו"ר: ז] צ"ל אותה שיש לה (דפו"ר):

ליקוטי רש"י

נהרות המושכין. היינו שהם נהרות שיש להם משך שהולכין ממקום מקור נביעתן, ומעיינות הנובעין. ואין יודעין מגומות נביעתן ולימשך עד הים, הרי הן כרגלי כל אדם. אין להם שום שביתה אלא מקומן ולא כרגלי הבעלים ולא כרגלי אדם הסמוך להם שאדם מוליכן ברגליו לכל מידי דניד ליה שביתה והכי מפרש' בעירובין בפרק מי שהוציאוהו [ביצה לט.]. [המשך בעמוד ב]

בשני בתים כמאן כבית שמאי דתניא [א] חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים בית שמאי אומרים אין עירובן עירוב ובית הלל אומרים עירובן עירוב אפילו תימא בית הלל עד כאן לא קאמרי בית הלל התם אלא בשני כלים בבית אחד אבל בשני בתים לא א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי לרב יהודה קשיא ולרב ששת קשיא לרב יהודה קשיא דאמר כגון שנתנה אמצעית עירובה בזו ועירובה בזו וכיון דעירבה אמצעית בהדי חיצונה הויא ליה חדא וכי הדרה וערבה בהדי אידך שליחותה עבדה ולרב ששת קשיא תיהוי כחמשה ששרויין בחצר אחת ושכח אחד מהן ולא עירב דאסרי אהדדי א"ל רב אשי לא לרב יהודה קשיא ולא לרב ששת קשיא לרב יהודה ל"ק כיון דעירבה לה אמצעית בהדי חיצונה [ה] ושתים חיצונות בהדי הדדי לא עירבו גליא דעתיה דבהא ניחא ליה ובהא לא ניחא ליה ולרב ששת לא קשיא אם אמרו דיורין להקל יאמרו דיורין להחמיר אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר' שמעון אבל חכמים אומרים רשות אחת (א) משמשת לשתי רשויות אבל לא שתי רשויות משמשות לרשות אחת כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי אף

רש"י

בשני בתים. דהשתא לא מיחברן חיצונות בהדדי: חמשה שגבו עירובן. שהיו דרין בחצר אחת וגבו מכל אחד את עירובו להתיר את חצירן להוציא מבתיהן לחצר: בשני כלים. בבית אחד: הכי גרסינן כיון דעירבה אמצעית בהדי חיצונה הויא לה חדא וכי הדר' עירבה בהדי אידך שליחותה עבדה.[ג] שליחותה דחיצונה עבדה ואישתכח דכולהו כי הדדי עירבו וכולהו לישתרין ולא גרסינן ואידך מיהא לישתרי. ואית דגרסי לה ומפרשי חיצונה שעירבה עמה[ג] מיהא תישתרי בחיצונה האחרת וזו תיאסר בה ואי אפשר לומר כן דכיון דשליחותה עבדה הוו להו כולהו חדא רשותא וכולהו שריין: לרב ששת קשיא. כיון דנתנו שתיהן עירובן באמצעית העירוב מביא דיוריהן לתוכה והוו להו כאילו דרין כולן באמצעית וכיון דעירובן נתון בשני בתים נמצא שלא עירבו שתים החיצונות זו עם זו והוי כחמשה שדרוין בחצר אחת ושכח אחד מהן ולא עירב עם כולן יחד דכל החצר אסורה ואפילו עירב עם אחד מהן דהא גבי חמשה (ב) דחצר אחת תניא לעיל לבית הלל דבשני כלים הוא דהוי עירוב אבל בשני בתים לא ואע"פ שעירבו השנים יחד לעצמן והשלשה לעצמן והכא נמי כיון דלא מצטרפי דקתני שתים החיצונות אסורות זו עם זו אמצעית גופה תיתסר בדידה שכולן אוסרין עליה: אם אמרו דיורין. של זו בזו ע"י העירוב להקל להתירן יחד יאמרו שהעירוב מביא הדיורין לתוכה כדי לאסור עליה הא לא דיירי ממש בגוה דליבעי עירובן בבית אחד הלכך אע"ג דחיצונים לא עירבו אהדדי חיצון ואמצעי מיהא מצטרפי ולא אסרי אהדדי: זו דברי רבי שמעון. דהיא מותרת עמהן והן עמה: אבל חכמים אומרים. דלא שנא נתנו שתיהן עירובן באמצעית לא שנא נתנה אמצעית עירובה בזו ובזו היא אסורה עמהן והן מותרין עמה: רשות אחת משמשת[ד] לשתי רשויות. כלים ששבתו בחיצונות מותרות באמצעית דהא החיצונות לא עירבו אלא עם זו ואין רשות אחרת מושכתן לגד אחר: ואין ב' רשויות משמשות לרשות אחת. דכיון דשתי חיצונות לא עירבו יחד לעשות רשות אחת אלא רשויות חלוקות הן אין כח באמצעית להשתמש לא בזו ולא בזו דזו מושכתה לכאן וזו מושכתה לכאן ושני דיורין לא יהבינן לה ודמיא כאילו היא מהך חצר החיצונה שלא עירבה בהדי אידך חיצונה ואוסרתה וכן נמי כי אזלא לאידך חצר דעירבה נמי בהדה אוסרתה אידך חיצונה אבל היכא דעירבו שלשתן הוו כולהו חדא רשותא:

תוספות

אבל בשני בתים לא. והא דלא מוקי לה רב יהודה כרב ששת נאו דקסבר דאפילו בשני בתים הוי עירוב לב"ה דהא אפילו כלים קאמר רב יהודה לקמן[ב] דחולק עירובו אינו עירוב דעד כאן לא קאמרי ב"ה אלא דמלי' למנא ואייתר והא דלא מוקי כרב ששת משום דפריך בסמוך לרב ששת דנהוי כחמשה ששרויין בחצר אחת וקסבר דאמרו דיורין להחמיר:

לרב יהודה דאמר כגון שנתנה אמצעית עירובה בזו וכו'. לרב ששת לא שייך למיפרך הכי דכיון שנתנו עירובן באמצעית ולא נתנו עירובן יחד אלא בשני בתים גלי אדעתייהו דלא ניחא להו לחיצונות להשתתף ביחד אבל כשנתנה אמצעית עירובה בזו ובזו ליכא גלוי דעתייהו התם כולי האי אי נמי לרב יהודה כיון שנתנה עירובה בזו ובזו נעשה כאלו דרה בחיצונות בבתיהם ונעשית לכל אחת ואחת להיות שלוחה ולרב ששת אין האמצעית נעשית שליח דאדרבה כולן דיירין בה:

יאמרו דיורין להחמיר. והא דאמר בפרק הדר (לקמן דף סו:) נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות משום דלא מצי מבטל לפנימית דאיכא חיצונה דאסרי עלייהו שאני התם דפשעה:

רשות אחת משתמשת לשתי רשויו' ואין שתי רשויות משתמשות לרשות אחת. כן גרס הקונטרס ומפרש הקונטר' שהחיצונות משתמשות באמצעית ופי' משתמשת כמו משמשת אבל אמצעית אסורה בשתיהן דזו מושכתה לכאן וזו מושכתה לכאן וב' דירות לא יהבינן לה כיון דחיצונות לא עירבו יחד רשויות חלוקות הן והא דקאמר שמואל אף זו דברי ר"ש פי' דר"ש דווקא בענין זה התיר והא דקאמר ואזדא שמואל לטעמיה משום דסבירא ליה הלכה כדברי המיקל בעירוב ואי סבירא ליה כרב דאמר אמצעית נמי שרי לר"ש בשתיהן לא היה אומר עירבה עם שתיהן אסורה עם שתיהן וקשה דלפי' היה לו ליגרוס משמשת שב' רשויות משתמשות בה ועוד קשה דקאמרינן לעיל [ע"א] דה"ק להו ר"ש לרבנן מ"ש גבי חצירות דפליגיתו כו' ולרב מה ענין זה לזה והא רבנן לא גזרו כלל דהא שרו חיצונות באמצעית ומאי קמשני נמי התם אושא דיורין ועוד דלא שמעינן ליה לשמואל בשום מקום דקאמר הלכה כדברי המיקל בעירוב אלא ריב"ל הוא דקאמר הכי לעיל[ג] ואדרבה שמואל הוא דאית ליה בפרק חלון (לקמן דף פא:) כל מקום שאמר רבי יהודה בעירוב הלכה כמותו ובר פלוגתא דר"ש דהכא היינו ר' יהודה כדאמר לעיל[ד] ומיהו בהא י"ל כיון דלא נזכר כאן ר' יהודה בפי' ליתא (ג) בההיא כללא דפסיק שמואל לקמן[ה] אלא היכא שנזכר בהדיא ועוד לשון אף לא אתי שפיר כמו שהקשה בעצמו דהוי עדיף טפי אי לא הוה תני אף דבהאי לישנא איכא למטעי דמשמע דתרוייהו שרי ועוד לפי' נחלקו רב ושמואל בפירוש לשון המשנה שהיא מותרת עמהן והן מותרות עמה לכן נראה לר"ת דרשות אחת משתמשת לב' רשויות דאמצעית משתמשת בחיצונה[ו] דליכא למיגזר (בחיצונה) כולי האי שתוליא האמצעית כלי החיצונה מזו לזו אבל החיצונות אסורות עם האמצעית דילמא אתי להחליף כלים ששבתו בחיצונה זו לחיצונה זו אבל אין לפרש טעמא דרבנן דחיצונות אסורות באמצעית משום דחיצונות אוסרות זו על זו כיון דלא עירבו יחד או משום הכי אסורות החיצונות באמצעית משום דאין דיורי חיצונות באמצעית אבל אמצעית תשמש בחיצונות דעירובה מרגלתה בשתיהן[ז] ורב יהודה לטעמיה דמוקי לעיל כגון שנתנה אמצעית עירובה בזו ובזו דא"כ לא הוי אתי שפיר הא דאמר ר"ש לרבנן מ"ש התם דפליגיתו אלא ודאי טעמא משום דגזרינן וקאמר שמואל דאף זו דברי ר' שמעון דשרי חיצונות ואמצעית זו בזו אבל לרבנן שלשתן אסורות והשתא הוי שמואל לטעמיה דאמר עירבה עם שתיהן אסורה עם שתיהן כרבנן דאמרי שלשתן אסורות דהיינו ר' יהודה ושמואל פסיק כר' יהודה בעירוב אבל לרב אינה אסורה עם שתיהן דאפילו לרבנן שרי לאמצעית להשתמש עמהן וקשה למהר"י דאסורה עם שתיהן משמע אבל הם מותרין עמה מדלא קתני אוסרת על שתיהן כמו בסיפא אע"ג דאיכא למימר דאשמעינן דאסורה עם שתיהן אע"ג דליכא למיגזר כולי האי וכ"ש דהם אסורות עמה דאיכא למיגזר טפי ומ"מ כיון דלא מתסרי להשתמש יחד אלא משום גזירה אינה אוסרת על שתיהן מכל מקום כיון דלא קאמר עירבה עם שתיהן אינה אוסרת על שתיהן דהוה משמע וכולן אסורות זו עם זו אלא נקט אסורה עם שתיהן משמע ודאי דאבל הם מותרין עמה ועוד קשה דבפרק כל גגות (לקמן דף צא.) אמר שמואל[ח] הלכה כר' שמעון דאמר גגות חצירות וקרפיפות רשות אחד הן לכלים ששבתו בתוכן בין עירבו בין לא עירבו משום דרבי שמעון לטעמיה דהכא לא גזר ונראה לפרש דהא דקאמר שמואל דלרבנן שלשתן אסורות הוי מתרי טעמי חיצונות באמצעית משום גזירה שמא יוליכו כלי חיצונה זו לחיצונה אחרת ואמצעית בחיצונות ליכא למיגזר שמא תוליך האמצעית כלי חיצונה זו לאחרת דסתמא דמילתא כי משתמש איניש במאני דידיה קמשתמש ולא במאני דחבריה כדמפרש[ט] לקמן (דף עד.) גבי שתי חצירות וחורבה אחת ביניהן ואי משום שלא יוליכו [בני] החיצונות כליהן באמצעית הא ליכא למגזר דהוי גזירה לגזירה אלא טעמא דאסורה האמצעית בחיצונות[י] שזו מושכתה לכאן וזו לכאן ור"ש פליג אתרוייהו והשתא הוי שמואל לטעמיה דפסיק לקמן כר' יהודה בעירוב ולכך קאמר אסורה עם שתיהן כרבנן דהיינו ר' יהודה וטעמא משום דזו מושכת' לכאן וזו לכאן כדפרישית אבל הם מותרות עמה דבהא סבר כר"ש דלא גזר וכדפסק בפרק כל גגות דהלכה כר"ש דבין עירבו ובין לא עירבו לא גזר:

זו

רבינו חננאל

וכגון שנתנו בו בב' בתים כדתניא ה' שגבו עירובן כו' עד כאן לא אמרי ב"ה דהוי עירוב אלא בב' כלים בבית אחת דבית אחת מצרפן אבל בב' בתים דברי הכל עירוב ואמרי' לר' יהודה קשיא דדחי שנתנה האמצעית בעירוב בזו ובזו. אמאי כיון שעירבה האמצעית בהדי חדא מן החיצונות הויא להו תרווייהו חדא רשותא כי הדרא מערבא בהדי אידך שליחותא קא עבדא. ולרב ששת נמי קשיא כיון שחלקה ונתנוהו בב' בתים מכל מקום הויין להו כב' בתים. ניהוי כה' ששרויין בחצר אחת ושכח אחד מהן ולא עירב דאסרי אהדדי ופרקינן לרב יהודה לא קשיא כגון במערבא (באמצעית) [אמצעית] בהדי חיצונה ולא אזלא הא חיצונה בהדיה גלאי דעתא בהדי אמצעית לחודא היא דניחא לה לעירובי אבל בהדי אידך חיצונה לא לפיכך לא אמרינן שליחותא קא עבדא. לרב ששת נמי לא קשיא אם באו הללו ג' אמות של זה בתוך ג' של זה מותרין החיצוני' והקילו עליהם משום דאושא דיורין כמו שאמרנו נחמיר עליהן כמו ה' ששרויין בחצר אחת ושכח אחד מהן ולא עירב כולם אסורים שיהו גם אלו אסורין אם חשבנום כחצר אחת להקל נחשבת כחצר אחת להחמיר. אמר רב יהודה אמר רב דברי ר' שמעון כי שתים החיצונות אסורות אבל חכ"א רשות אחת משתמש עם ב' רשויות אין ב' רשויות משתמשות עם רשות אחת ושמואל אמר לדברי חכמים שלשתן

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לקמן מט: ע"ש], ב) [דף מט.], ג) דף מו., ד) דף מו: ה) [מט. ע"ש] [ציון זה נראה טעות], ו) ע' תוס' לקמן סו: ד"ה לבטל, ז) לקמן עה ע"ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' רשות אחת משמשת לשתי וכו' ב' רשויות משמשות לרשות: (ב) רש"י ד"ה חמשה בחצר: (ג) תוס' ד"ה רשות וכו' בפי' ליתא להאי כללא:

ליקוטי רש"י

[שייך לעמוד א] ואין לו תקנה. אפילו בדיעבד [ברכות טו:]. מחיצה תלויה. מחלצת עשרה שהגביהה מן הקרקע שלשה או יותר מיקצעת ליה או מבטל לעומד לפרוץ [ס"א: העומד לפרוץ] שמתחתיו הוא"ל ואולם נחשב ממנו או [לעיל טו:]. מהו שתתיר. לטלטל במחיצה שלא תהא כפרוצה לכרמלית בחורבה. שלכך לכרמלית בה לסתם ובחיצה יכולין ימים שלא יכנסו מים וקיימות מלמעלה ותלויות. אלא במים. כגון גזוזטרא שהיא למעלה מן הים לתקן בעיגוליו (לקמן פו:) דעושה מחיצה תלויה סביב וממלא (שם דף פו.) וכר שבין שני סלעים וחסם מלמעלה וממלא זה מכאן וזה מכאן ואף על פי שלא עירבו [שבת קא.]. מרגליות. ממחמים ולמטה [נזיר נא.]. יש שאמרו. יש דברים שאמרו שיעורן לפי מה שהוא ואין שיעורן שוה בכל [לעיל ל:].

הגהות וציונים

א] בדפו"ר בהדי חיצונות: ב] בדפו"ר נוסף כלומר שליחותה דחיצונה נמי עבדה: ג] בכמה דפו"ר איתא חיצונה שעירבה בראשונה: ד] בדפו"ר [וכ"ה ברש"י שבר"ף] משתמשת (וכן בהתחלת הדיבור הבא "משמשות") ועי' תוס': ה] צ"ל רב (גליון), הגהה מוטעית היא וצ"ל כלפנינו אמר "שמואל" (גנזי יוסף ועוד): ו] צ"ל כדמפרש רש"י לקמן (דף צב ע"א), ע"ש בד"ה ואת, בדפו"ר איתא להדיא כמו שמפרש בקונטרס לקמן: ז] בדפו"ר נוסף כמו שפירש בקונטרס.